

**PARAULES PRONUNCIADES
EN L'ACTE ACADÈMIC DE GRADUACIÓ
DE LA PROMOCIÓ 2008**

*Josep Joan Moreso,
rector de la Universitat Pompeu Fabra*

Benvolguts graduats,
Benvolgudes graduades,

Celebrem avui la vostra graduació, i la celebrem amb la joia de veure recompensat el vostre esforç, en companyia de les vostres famílies i dels vostres degans i deganes. És un dia important en la vostra vida, i ben segur que la joia està envoltada de certa preocupació pel vostre futur, per la vostra trajectòria professional futura. Una preocupació, qui sap, potser avui una mica augmentada pel fet que la situació econòmica, després de més d'una dècada de bonança, és francament dolenta i per un context universitari en què alguns estudiants dubten de la nostra capacitat de construir una universitat pública de qualitat i profetitzen tots els mals si ens incorporem a l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior, conegut per tothom com *Bolonya*.

Deixeu-me, per tant, fer avui l'elogi de la universitat pública de qualitat que la UPF malda per ser des dels seus començaments. Donaré alguns trets que caracteritzen l'espai públic universitari. En primer lloc i principal, la universitat pública és de tots i per a tots i, per tant, la universitat pública ha de lluitar per eliminar totes les barreres que impedeixen d'accedir-hi. En segon lloc, a la universitat pública el coneixement no és concebut com una mercaderia, sinó com un bé públic del qual ningú no pot ser exclòs, perquè el coneixement és una de les condicions de la llibertat. En tercer i darrer lloc, els talents que es desenvolupen a la universitat pública, si bé, com és obvi, han de servir per dur endavant els projectes de tots i cadascun de vosaltres, són també d'alguna manera patrimoni comú, i s'han de posar al servei de tots.

Les universitats privades representen un punt de vista legítim, però parcial, en el teixit social. Les universitats públiques, en canvi, són una de les expressions més senyeres del fòrum de tots. En especial s'ha de tenir

cura que ningú no en quedi exclòs per les seves circumstàncies econòmiques, socials i culturals. Hem d'exigir dels nostres governs un finançament suficient de les universitats públiques i polítiques decidides de beques i d'ajuts a l'estudi. De fet, encara ara els fills de les famílies de classe alta i mitjana alta tenen més del doble de probabilitats d'anar a la universitat que els fills de classe baixa i mitjana baixa. Calen, doncs, polítiques decidides en aquest sentit. Una societat justa és aquella que és capaç d'eliminar els biaixos que les circumstàncies generen, que genera la loteria natural.

D'aquesta manera, el coneixement, com us deia, no és concebut com una mercaderia. No se sotmet a la lògica dels interessos amb els quals es negocia, sinó que segueix la lògica de les raons sobre les quals s'argumenta. Els éssers humans som, de manera inextricable, éssers sensibles a raons, i per això, per a nosaltres, el coneixement té un valor intrínsec, un valor en si mateix. I el coneixement forma una xarxa articulada, en la qual els teoremes matemàtics més abstractes estan units per un fil finíssim amb les aplicacions científiques més quotidianes, en la qual la comprensió d'un vers de l'Odissea dóna lloc a un altre poema lluminós. Això és el que ens fa humans. Per aquesta comprensió de la Universitat, les lleis de la física, l'anàlisi dels manuscrits de civilitzacions antigues, els secrets de la genètica i la comprensió de les societats contemporànies formen part del mateix paisatge en què es dibuixa la unitat del saber. Si sabem ser lleials a aquesta concepció, el nucli de la universitat perdurarà, i no hi haurà espai per a la contraposició entre ciències útils i d'altres que no ho són tant, entre tecnologia i humanisme.

Us deia també que el talent de cadascú de vosaltres és una eina que us ha de servir per fornir-vos el vostre futur. Però el talent que teniu és també una circumstància que no heu triat; en canvi, la manera com us en serviu és la vostra elecció, i la justícia exigeix també que siguem responsables per les nostres eleccions. Hem de ser avaluats per l'esforç que hem esmerçat a desenvolupar els nostres talents naturals. Aquest esforç ha estat part de la vostra trajectòria com a estudiants, i ho serà en la vostra vida futura. La societat de la qual formeu part necessita el vostre esforç, perquè d'aquest esforç depèn el benestar de tots; el benestar material i també el benestar social, aquell que fa que una societat sigui equitativa, articulada, capaç d'honorar i de respectar els drets de tots els seus membres.

La Universitat Pompeu Fabra vol ser una universitat oberta a tots, centrada en el saber, responsable davant de la *polis*, de la societat, de la qual forma part. Això és una universitat pública i de qualitat. És clar que això la fa ser exigent; només una institució exigent pot treure el millor dels seus membres, i no seríem allò que hem de ser sinó traiem el millor de tots nosaltres. D'una manera una mica pueril, per goliardesca, ho diu la darrera estrofa del *Gaudeamus* que després sentirem cantar al Cor:

Vivat academia
Vivant professores,
Vivat membrum quodlibet,
Vivat membra quaelibet,
Semper sint in flore.

Som, d'altra banda, com bé sabeu, una universitat estructurada entorn de l'ésser humà en els seves diverses branques: biològica, social i cultural. El nostre compromís amb la societat de la qual formem part és, per tant, més obvi si és possible. La situació de crisi econòmica en què vivim, i en què malauradament viurem encara un temps més, ens ha de permetre ser capaços d'aguditzar el nostre sentit de la responsabilitat i del deure. A les universitats d'avui es juga el futur del país. En la mesura en què siguem més savis, més agosarats, més emprenedors, més crítics i descontents amb el present, més cultes, en aquesta mesura serem més capaços de bastir els elements d'una societat millor. I millor vol dir aquí una societat en la qual més persones puguin configurar amb llibertat el seu destí.

Alguns creuen que *públic* i *de qualitat* són dues propietats incompatibles. No ens resignarem a acceptar aquest diagnòstic. Alguns hem fet de la nostra vida un compromís permanent amb la idea que és el nostre deure mostrar que *públic* i *de qualitat* són dues propietats que poden convergir: ens cal fer-ho i és de justícia.

I ara comença una nova etapa per a tots vosaltres. No us oblideu de la UPF. Sou per sempre un dels seus *alumni*. Torneu quan us calgui: a estudiar un màster, a cursar el doctorat, a buscar assessorament, a curar-vos la nostàlgia. Visiteu de tant en tant la nostra web i recordareu els vespres passats a la biblioteca, el cafè de les llargues vetllades d'examen, aquell comentari intel·ligent d'aquella professora, aquella idea brillant

d'aquell company. La UPF és per sempre casa vostra, si és que hi ha cases d'algú.

Moltes gràcies

Barcelona, 13 de desembre del 2008